

MALCEV: SZÍVVEL-LÉLEKKEL. (Új Magyar Könyvkiadó.)

Malcev regényének kezdete 1941-re, a fasiszta orviamadást közvetlenül megelőző időkre esik. Könyvének középpontjában azonban mégis olyan problémák állnak, melyek a háború befejezése utáni időszakban csúcsosodtak ki. Szélesen sodró, bővérű cselekménnyel ábrázolja és mutatja be Grunya és Rogyion szerelmén és házasságának problémáin keresztül egy szibériai, Altájvidéki kolhoz háború alatti, és az utáni életét. Regénye nem egyszerű tény, vagy helyzetbemutató, Egy sor olyan kérdés bukkant fel a regény lapjain, melyeket az új életforma, a gyökeresen megváltozott, a kommunizmus küszöbén álló társadalom vet fel. Ezek a problémák, kérdések és emberi hibák már önmagukban is magasabbrendűek. Nem „piszkos” ügyek, mint a kapitalizmus ilyen értelmű problémái, hanem a már tökéletes kiteljesedésben levő ember hibái. Ezek a hibák a kapitalista társadalomban erényként lennének dicsérhetők.

A legfőbb ilyen probléma az, ami a Grunya és Rogyion közötti összeütközés alapját adja. Rogyion, amikor hazatér a frontról, ahol hősiessen harcolt, csak a saját, egyéni dicsőségéért akar dolgozni. Sok búzáat akar termelni közhóban, de csak azért, hogy dicsőséget, kitüntetést kapjon. Nem az egész társadalom emelésének, a kommunizmus mielőbbi megvalósításának célja lebeg előtte, hanem a Munka Hőse kitüntetés elnyerése. Felesége hosszú harc és nehéz vívódások után már eljutott a fejlődésnek egy magasabb fokára. Szembeszáll férjével, és emiatt belsőleg is szakadék keletkezik közöttük. De mindezt nem egyszerűen teljeszen problémák nélkülének ábrázolja Malcev

A regény konfliktusainak nagy része akkor fordul meg, vagy akkor éri el tetőpontját, amikor a kolhoz földjeire hatalmas, vízességnyerő zuhatag ömlik. Ekkor válik el, hogy Rogyion munkája, az újfajta búzavetés sikerült-e; s ezen a ponton kezdődik a Grunya és Rogyion közötti szakadék áthidalása. Véletlen-e ez a felhőszakadás? Nem! Mert a társadalomnak ezen a fejlődési fokán már egyre élesebb harcot vív az ember a természettel, ez a kérdés ekkor már előtérbe kerül s szinte általánossá válik. Másrészt az emberi jellemek szilárdságát, keménységét stb., a nagy megpróbáltatások ideje méri meg.

Rogyion munkát kap s a lendület, az alkotásvágyt is eikapja. A kolhoz gépesítését, a munka könnyebbé tételét szorgalmasan drótkötélpálya terve és megvalósítása foglalja le napjait; és ez a munkájának őszinte szeretete hozza közel feleségéhez is. A közöttük levő probléma akkor oldódik meg, amikor megszünik Rogyion társadalmi konfliktusa is. A két összeütközés (társadalmi és egyéni)

oka is azonos végeredményben, csak mindkettőnek más a megjelenési formája, s így természetes, hogy a megoldás is egyszerre következik be: akkor amikor Rogyion a társadalomban megtalálja igazi helyét, s amikor Grunya fejlődése megéri a párttagságra. Talán nem véletlen az sem, hogy ketrejük konfliktusa hol oldódik meg: a „Hegyi Partizán”-kolhoz gyönyörű gyümölcsöskertjében. A kert leírása a regény végén, mintha csak a kommunizmus előfutára lenne. Úgy tűnik, hogy az író ízelítőt akar adni az eljövendő igazi életről.

Még számtalan egyéb, s igen lényeges problémát vet fel Malcev. Ezek részletes elemzésére sajnos nincs helyünk. Pedig igen lényeges a Varvara és az áruló Szilantij közötti kérdés, vagy a Metvej és Froszja kapcsolatából adódó probléma.

A magyar írók sokat tanulhatnak ebből a regényből. Tanulhatnak jelembázolást, az emberek és helyzetek sokrétű, gazdag bemutatását, világosan megláthatják, hogy az emberek között adódó konfliktusok nem olyan egyszerűek és egysíkúak, mint ahogy azt sok esetben irodalmunkban ábrázolják. S a magyar olvasóközönség is tanulhat Malcev alakjaitól áldozatvállalást, hősiességfeszítést, s megláthatják az új életforma minden gazdagságát, szépségét és magasabbrendűségét.

TOLNAI PÉTER

F. BONTE: A BECSÜLET ÚTJA. (Szikra.)

Negyven kommunista képviselőt börtönözött be Daladier áruló kormánya a jobboldali szociáldemokraták zajos helyeslése mellett. Szemérmetlenül a nemzet elienségeinek nevezik azokat a férfiakat, akik egész életüket Franciaország szolgálatába állították. Lábbal tiporva a legelemibb emberi szabadságjogokat, közönséges tolvajokkal és gyilkosokkal zárják egy cellába őket, a kommunisták legjobbjait.

A bűnük: hogy Franciaországot mozgósították a fasiszták elleni harcra, hogy leleplezve a polgári társadalom rothadását, hitet tettek a béke, a Szovjetunió mellett.

Bonte izzó, szenvedélyes hangú vádiratot ír a burzsoázia áruló parlamentje, a magát szocialistának nevező Léon Blum és társai ellen, akik nem állották kijelenteni, hogy a kommunista képviselőket tarkón kell löni. Léon Blum, aki elárulta a szovjet nép szabadságharcát, lehetővé teszi Abesszinia leigázását, hozzájárul a müncheni paktumhoz, letartóztatja a francia kommunista képviselőket — és mikor felelősségre vonják, beátja tévedését.

— „Nos, Miniszter úr — írja nyílt leveleiben egy kommunista képviselő — lerántván a leplet B'um kétkulacos politikájáról — Ön mindig téved? Ön talán a tévedések csalhatatlan papája? Ha ön a mások börtön kockáztató úr tábornok volna, katonái már rég a fűbe haraptak volna. És ha káprár

volna, a bor szétosztásánál elkövetett második tévedéséért kidobták volna, mint a rothadt krumplit,

„A becsület útja” riportregény jól pergő eselekménye és sajátos naplószerű szerkesztésmódja leköti és magával rágadja az olvasót. De témája s a beigazolódott történelmi események súlyossá és időtállóvá teszik mondanivalóját.

Helyesen tájékozik a párt és elmélete: a marxizmus-leninizmus segítségével az események forgatagában.

Családjától elszakítva, piszkos és tetves odukban börtönözve — hisz ő és sokszáz kommunista társa — a szocializmus győzelmében, hisznek a Szovjetunióban, a munkásosztály nagy ügyében. Az igazságnak, s a győzelemnek ez a tudata ad erőt a szenvedések vállalására.

Billoux képviselő mindnyájuk nevében vágja a megszéppent bírák szemébe:

— „Bízunk Franciaország népében és meggyőződésünk, hogy csakhamar sirbaddönti a kapitalista uralmat, mely felelős a nyomorért és a háborúért. Éljen a szabad, boldog és erős Franciaország! Éljen a béke! Előre a kommunizmusért!”

Valamennyien tudják, hogy nincsenek egyedül. Hiába próbálják elzárni őket a hatalmukat féltő urak légmentesen a külvilágtól — nem használ sem a „salátástál” és a

sötétzárka, a börtönök hasadékán átszivárog a munkásosztály üzenete. — Tartások ki! De erőt önt a csüggedőkbe az illegáltságba vonult párt vezéreinek levele is.

— Számunkra az a fődolog, hogy megszervezzük a nemzeti és a társadalmi felszabadulásért vívott harcot — írja Thorez és Duclos elvtárs. — „A tények azt bizonyítják, hogy mi vagyunk az a párt, amelynek vállalnia kell a felszabadítás nagy pártjának szerepét. Mint a nép pártja, mi vagyunk az egyellen párt, amely a szabad és független Franciaorszáért küzd.”

A háború győzelme nem hozta meg a francia nép számára a szocializmus győzelmét. Az Afrikába bevonult angolok néhány hónapra börtönben „feledték” azokat a férfiakat, akik a fasiszták elleni harcot szervezték. S Franciaország kormányát továbbra is az áruló jobboldali szociáldemokraták ráncigálják a mindenkori profitérdek szerint. De a kommunisták harca meg nem torpanva folyik.

A győzelem optimista hite csendül ki Bonte írásából — s könyvét olvasva, Julius Furcsik börtönnaplója jut eszünkbe — és az, hogy a világ munkásságát egyetlen nagy küzdelem forrasza egésszé, s ez; harc a békéért, harc a szocializmus végső győzelméért.

A könyvet Goda Géza fordította.

BOZÓ LÁSZLÓ